

BIZNES YURITISHNING AKSIYADORLIK SHAKLINI RIVOJLANTIRISHNING BUGUNGI KUNDAGI MUAMMOLARI

Sativaldiyeva Nigora Abdumananovna
e-mail: nigorasativaldiyeva86@gmail.com

Annotatsiya: Aksiyadorlik jamiyatlari biznes yuritishning samarali shakllaridan biri bo'lib, ular investorlar uchun kapital to'plash va biznesni kengaytirish imkonini beradi. Biroq, bugungi kunda aksiyadorlik shaklida faoliyat yuritayotgan korxonalar bir qator muammolarga duch kelmoqda. Ushbu maqolada aksiyadorlik shaklini rivojlantirishdagi muammolar va ularni hal qilish yo'llari ko'rib chiqiladi.

Kalit so'zlar: biznes, tadbirkotlik, iqtisodiyot, investitsiya, moliya, investor, soliq, bank.

СОВРЕМЕННЫЕ ПРОБЛЕМЫ РАЗВИТИЯ АКЦИОНЕРНОЙ ФОРМЫ БИЗНЕСА

Аннотация: Акционерные общества являются одной из эффективных форм ведения бизнеса, позволяющей инвесторам собирать капитал и расширять бизнес. Однако сегодня акционерные общества сталкиваются с рядом проблем. В данной статье рассматриваются проблемы развития формы владения акциями и пути их решения.

Ключевые слова: бизнес, предпринимательство, экономика, инвестиции, финансы, инвестор, налог, банк.

TODAY'S PROBLEMS OF DEVELOPING THE SHAREHOLDER FORM OF BUSINESS

Abstract: Joint-stock companies are one of the effective forms of doing business, which allow investors to collect capital and expand business. However, today's joint-stock companies face a number of problems. This article examines the problems in the development of the shareholding form and ways to solve them.

Key words: business, entrepreneurship, economy, investment, finance, investor, tax, bank.

Kirish

Aksiyadorlik jamiyatlari ko'pincha moliya manbalariga kirishda muammolarga duch keladi. Ularning aksiyalarini sotib olish uchun investorlar qiziqishi, iqtisodiy barqarorlik va siyosiy vaziyatga bog'liq. Bugungi kunda global iqtisodiyotda yuzaga

kelayotgan nomutanosibliklar va moliya krizislari investorlarni ehtiyotkorlik bilan qaror qabul qilishga undamoqda. Aksiyadorlik kompaniyalarining faoliyatini tartibga soluvchi qonunchilik doimiy ravishda o'zgarib turadi. Ba'zan yangi qonunlar yoki talablar kompaniyalarning faoliyatiga salbiy ta'sir ko'rsatishi mumkin. Masalan, aksiyalarni chiqarish va sotish jarayonidagi murakkabliklar, shuningdek, aksiyadorlarning huquqlarini himoya qilish bo'yicha nizolar kompaniya ichida noaniqlik yaratadi.

Asosiy qism

Bugungi kunda ko'plab aksiyadorlik kompaniyalari investitsiya jalb qilishda qiyinchiliklarga duch kelmoqdalar. Bozorning notekisligi, iqtisodiyotdagi beqarorlik va investorlarning ishonchsizligi sababli investorlar o'z mablag'larini xavf ostiga qo'yishga tayyor emaslar. Bu esa kompaniyaning rivojlanishi uchun zarur bo'lgan moliya resurslarini olishda to'siqlar yaratadi. Aksiyadorlik kompaniyalarida korruptsiyaning mavjudligi ham cheklovchi omil hisoblanadi.[2] Ba'zan rahbarlar yoki yuqori lavozimli xodimlar o'z manfaatlari uchun kompaniya resurslarini noto'g'ri ishlatishi mumkin, bu esa aksionerlarning ishonchini yo'qotishga olib keladi. Axloq masalalari, xususan, ochiqlik va shaffoflik yetishmasligi biznesda salbiy oqibatlariga olib kelishi mumkin. Bugungi raqobatbardosh muhitda aksiyadorlik kompaniyalari doim innovatsiyalarni joriy etishga majburlar. Biroq, innovatsiyalarni amalga oshirish uchun zarur bo'lgan resurslarni topishda qiyinchiliklarga duch kelmoqdalar. Ko'p hollarda yangi texnologiyalarni joriy etish uchun katta investitsiyalar talab qilinadi, bu esa kichik va o'rta biznes uchun qiyin bo'lishi mumkin. [3]

Aksiyadorlik kompaniyalari ko'pincha murakkab huquqiy tizimlarga duch keladilar. O'zbekiston Respublikasida aksiyadorlik jamiyatlari uchun qonunchilik doimiy ravishda o'zgarib turadi, bu esa investorlar va aksiyadorlar uchun noaniqlik yaratadi. Huquqiy muammolar quyidagilarni o'z ichiga oladi:

- ❖ Aksiyadorlar huquqlarining himoyasi.
- ❖ Qonuniy talablar va hisobot berish jarayonlarining murakkabligi.
- ❖ Aksiyadorlar yig'ilishlarida qaror qabul qilish jarayonidagi noaniqliklar.

Aksiyadorlik shaklida faoliyat yuritayotgan kompaniyalar ko'pincha moliyaviy resurslarni jalb qilishda qiyinchiliklarga duch keladilar. Bu muammolar quyidagilarni o'z ichiga oladi:

- Investorlar uchun yuqori risk darajasi.
- Moliyaviy hisobotlarning shaffofligi va ishonchliligi.
- Aksiyadorlik kapitalining yetarli darajada bo'lmasligi.

Aksiyadorlik shaklida kompaniya boshqaruvi ko'pincha murakkab va ko'p qatlamli bo'ladi. Boshqaruv muammolari quyidagilarni o'z ichiga oladi:

- Aksiyadorlar va boshqaruv organlari o'rtasidagi manfaatlar to'qnashuvi.
- Boshqaruvning samaradorligi va mas'uliyati.

▪ Aksiyadorlar o'rtasida ma'lumot almashishning yetarli darajada bo'lmasligi. Aksiyadorlik shaklini rivojlantirish uchun huquqiy tizimni takomillashtirish zarur. Bu quyidagilarni o'z ichiga oladi:

- Aksiyadorlar huquqlarini himoya qilishni kuchaytirish.
- Qonuniy talablarni soddalashtirish va shaffoflikni oshirish.
- Aksiyadorlar yig'ilishlarida qaror qabul qilish jarayonini takomillashtirish.

Moliyaviy muammolarni hal etish uchun quyidagi choralar ko'rilishi mumkin:

- Investorlar uchun xavf darajasini kamaytirish.
- Moliyaviy hisobotlarni shaffof va ishonchli qilish.
- Aksiyadorlik kapitalini oshirish uchun yangi investitsiya strategiyalarini ishlab chiqish.

Boshqaruv muammolarini hal etish uchun quyidagi choralar ko'rilishi mumkin:

- Aksiyadorlar va boshqaruv organlari o'rtasida samarali muloqotni ta'minlash.
- Boshqaruvning mas'uliyatini oshirish va samaradorligini baholash.
- Aksiyadorlar o'rtasida ma'lumot almashishni yaxshilash.

Biznes yuritishda aksiyadorlik shaklini rivojlantirishda ko'plab muammolar mavjud bo'lishiga qaramay, u hali ham zamonaviy iqtisodiyotning asosini tashkil qiladi. Ushbu muammolarni hal etish uchun davlat organlari tomonidan samarali qonunchilik bazasini yaratish, korporativ boshqaruv tizimini takomillashtirish va investorlarga yanada shaffofroq imkoniyatlarni taqdim etish zarurdir. Faqatgina bunday yondashuv orqali biz aksiyadorlik shaklini muvaffaqiyatli ravishda rivojlantira olamiz va iqtisodiyotimizni mustahkamlashga erisha olamiz. Aksiyadorlik shaklini rivojlantirishda bir qator muammolar mavjud bo'lib, ularni hal etish uchun kompleks yondashuv zarur. Huquqiy, moliyaviy va boshqaruv muammolarini hal etish orqali aksiyadorlik shaklini yanada rivojlantirish va samaradorligini oshirish mumkin. Bu esa o'z navbatida, iqtisodiy o'sishni ta'minlash va investorlar ishonchini oshirishga yordam beradi.[4]

Xulosa

Aksiyadorlik shaklida biznes yuritishni rivojlantirish bugungi kunda bir qator muammolar bilan bog'liqdir. Moliyakiga cheklangan kirishdan tortib to ijtimoiy mas'uliyatgacha – barcha jihatlar korxonaning muvaffaqiyyati uchun katta ahamiyatga ega. Ushbu muammolarni hal qilish orqali aksiyon jamiyatlari nafaqat o'z daromadlarini oshirishi, balki iqtisodiyotning barqarorligini ham ta'minlashi mumkin. Shu tariqa, aksionerlarga qayta-qayta investitsiya kiritishga undovchi shart-sharoitlarni yaratgan holda, ushbu sohada innovatsion yondashuv va kreativ fikrlash usullarini joriyashtirish zarurdir.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. Баженова И.Ю. Основы проектирования приложений баз данных. М.: Интернет-Университет Информационных Технологий, 2006.- 324 с.

2. Грекул В.И. Проектирование информационных систем. М.: Интернет-Университет Информационных Технологий, 2005. – 299 с.
3. Aripov M.M., Yakubov A.X., Sagatov M.V., Irmuhamedova R.M. va boshqalar. Informatika .Axborot texnologiyalari. O'quv qo'llanmasi. 1-qism. Toshkent: 2005,334b.
4. Aripov M.M., Yakubov A.X., Sagatov M.V., Irmuhamedova R.M. va boshqalar. Informatika .Axborot texnologiyalari. O'quv qo'llanmasi. 2-qism. Toshkent: 2005,394b.